

Onder de oudste tegeltjes lag een brandlaag, waaronder zich weer baksteenpuin bevond. Er werd hier geen kelder aangetroffen. Tussen enig puin in de kelder onder het achterhuis lag een gedeelte van een middendorpel van een natuurstenen kruiskozijn. Dit was, evenals een hoekblok, van rode (Bremer) zandsteen.

Voor- en achterkamer bezitten 18de eeuws houten plafonds, versierd met omgaande profiellatjes.

De vrijkomende plavuizen en tegels werden door de eigenaar (directie fa. Jongeneel) voor restauratiedoeleinden beschikbaar gesteld.

* * *

Door een zetfout is het steenformaat van het in het vorige nummer beschreven pand Vredenburg 34 wel bijzonder groot geworden, het bedraagt echter 28/14/6.5 cm., 5 lagen is 36–37 cm. Deze zelfde steen werd ook aangetroffen in een achter dit huis gelegen pakhuis aan de Lange Koestraat.

Ir. C. L. TEMMINCK GROLL

SUSTER BERTKENS DOOPCEEL

Onder deze titel deelde de heer W. H. Vroom in de Nieuwe Taal-gids (mei 1958, blz. 168–171) nadere gegevens mee betreffende de afkomst van Suster Bertken.

Een gelukkige archiefvondst deed hij in de kerkmeestersrekeningen van de Buurkerk. In de rekening 1449/1450 trof hem de volgende inkomstenpost:

„Item van joncfrou Beerte des proests dochter van Sinte Peter 30 rijns gulden. Hier sel sij of hebben 2½ rijns gulden siaers lijfrenten facit 201 gulden. Paschen ende victorijs etc.”

Joncfrou Beerte stond dus aan de Buurkerk af een som van 30 rijns gulden, toen gelijkwaardig aan 201 gulden (van 30 wit), waarvoor de kerk haar een jaarlijkse lijfrente uitbetaalde van 2½ rijns gulden, gelijkwaardig aan f 16,75; vervaldagen waren Pasen en 10 oktober.

Dit verandert echter in 1457/58, want dan wordt deze lijfrente zonder nadere mededeling of verklaring uitgekeerd aan een zekere Margriet Aernt Janss. dochter.

Echter hebben kerkmeesters, waarschijnlijk ter nadere verantwoording, het jaar daarop (1458/59) deze uitgaafpost nader geredigeerd:

„Item Margriet Aerntss, wijf ende plach te staan op Beerte sproest dochter van sente Peter ende wert verset (verkocht) ende mit dien ghelde wert die cluse getymmert facit 6 gulden ende 12½ cromstert.” Er blijkt dus een verband te bestaan tussen de verkoop der lijfrente en de bouw van de kluis. Een kluizenares moest afstand doen van alle bezit. Vermoedelijk zal „joncfrou Beerte” met toestemming van

de kerkmeesters haar lijfrente hebben verkocht en van het hiervoor ontvangen geld de kluis hebben laten bouwen, waarin zij zeven en vijftig jaar lang als Suster Bertken een godvruchtig leven zou leiden.

Voorts zegt schr., dat de enige proost van Sint Pieter die in aanmerking komt voor het vaderschap van Suster Bertken, die immers ook Berta Jacobsdr. wordt genoemd, is Jacob van Lichtenberch. Deze priester uit het beroemde geslacht der Lichtenberchers werd omstreeks 1380 geboren, in 1402 toegelaten als kanunnik ten Dom en verkreeg in 1410 de hoge functie van proost in het kapittel van Sint Pieter, die hij tot zijn dood in 1449 bekleedde. Aan zijn natuurlijke dochter zal hij waarschijnlijk bij testament de geldsom hebben nagelaten, waarvoor zij in zijn overlijdensjaar haar lijfrente verkocht.

C. C. VAN DE GRAFT

DE ST. PETRONELLAKAPEL AAN DE BILT

Onlangs werd ik van bevriende zijde erop gewezen, dat ik in mijn in het Jaarboekje van Oud-Utrecht van 1957 verschenen opstel over het bovenstaande onderwerp niet geheel volledig was geweest bij mijn opsomming van vernoemingen van de heilige Petronella. Het betrof zelfs een *Petronellakapel*. Ik mag deze dan alsnog met een enkel woord vermelden.

Het „Huis te Bloemendaal” nabij Haarlem, vroeger „Aelbregtsberg” of „Aelbertsberg” geheten, was volgens de traditie een bezitting van de graaf van Holland en waarschijnlijk gesticht in de 12e eeuw door Floris II („de Vette”). Bij het huis behoorde een Petronellakapel, die nog tot in de 18e eeuw is gebruikt. Van het huis resteren enkele fundamenten en keldergewelven, van de kapel niets meer, voor zover ik weet. Ofschoon elk documentair bewijs ontbreekt, ligt de veronderstelling voor de hand, dat deze Petronellakapel gesticht is door de vrouw van Floris II, gravin Petronella, een zuster van keizer Lotharius. Zij is o.a. bekend als de stichtster van het vrouwenklooster te Rijnsburg, waar zij ook begraven is.

In het proefschrift van dr. P. Hoekstra „Bloemendaal, proeve ener streekgeschiedenis” (uitg. 1947 te Wormerveer) kan men over deze kapel meer vinden. Ook Hoekstra schrijft, dat het patrocinium van de H. Petronella in Nederland zeer zeldzaam is, waarin hij een reden te meer vindt voor de veronderstelling dat de kapel door gravin Petronella gesticht zal zijn. De stichter van een kerk, kapel of altaar — aldus Hoekstra — stelde deze immers wel meer onder de bescherming van zijn patroonheilige.

Uit het bovenstaande mag wel de gevolgtrekking worden gemaakt, dat de kapel bij Bloemendaal haar naam aan een andere Petronella dankt dan de kapel te De Bilt.

P. H. DAMSTÉ